

Barn- och utbildningsnämnd

Nämnd

Datum

Yttrande med anledning av revisorernas anmärkning till barn- och utbildningsnämnden för år 2019

Beslut

Yttrande med anledning av revisorernas anmärkning till barn- och utbildningsnämnden antas.

Motivering

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att anta yttrande med anledning av revisorernas anmärkning till barn- och utbildningsnämnden för 2019 års verksamhet som sitt eget.

Beskrivning av ärendet

Revisionen har granskat kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamheter. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsd i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Barn- och utbildningsnämnden ombeds inkomma med förklaring gällande 2019 års budgetunderskott till kommunfullmäktige.

Delegationshänvisning

Barn- och utbildningsnämndens delegationsordning, beslutad 2016-06-15 § 87
Brådskande ärenden, 1 Brådskande ärenden, avser alla ärenden, lagrum KL 6:39, delegat
Ordförande

Den som fattar beslutet

Monica Lundin

Ordförande barn- och utbildningsnämnden

Bilagor

1.	Yttrande med anledning av revisorernas anmärkning på barn- och utbildningsnämnden för år 2019
----	---

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Lars Walter, sektorchef bildningssektorn
Ulrika Forssell, verksamhetschef för- och grundskola
Peter Gabrielsson, verksamhetschef för- och grundskola

Beslutet återrapporteras till

Barn- och utbildningsnämnden

Kommunfullmäktige

Yttrande med anledning av revisionens anmärkning till barn- och utbildningsnämnden för år 2019

Bakgrund

Revisionen har granskat kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamheter. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Revisionen skriver:

"Nämndernas förmåga att hålla budget är avgörande för att kommunen över tiden ska kunna leva upp till god ekonomisk hushållning. Barn- och utbildningsnämnden redovisar negativa avvikelser mot fastställd budget med -42,8 mkr. Barn- och utbildningsnämndens underskott kom som en överraskning för nämnden. I delårsrapporten för 2019 prognostiserades att nämnden skulle uppnå ett ekonomiskt resultat i balans och så sent som i december beräknades ett underskott uppstå om 6 mkr. Barn- och utbildningsnämndens ekonomiska redovisning visar att det finns allvarliga brister i styrningen, uppföljningen och den interna kontrollen av verksamheten. Nämnden har således inte säkerställt att system och rutiner fungerat på ett ändamålsenligt sätt."

Förklaring

Barn och utbildningsnämnden lämnar följande förklaring utifrån revisionens anmärkning.

Under 2018 genomfördes, på uppdrag av sektorchef, uppdraget "Ekonomistyrning inom bildningssektorn" av ekonomikontoret. Uppdraget innefattade att tydliggöra roller och ansvar i prognos och uppföljningsprocessen, principer för ekonomistyrning samt tydliggöra nyckeltal, mallar och systemstöd. Det skulle tydliggöras vilka faktorer som har avgörande betydelse för ekonomi i balans samt att en fungerande prognos- och uppföljningsprocess skulle vara förankrad i dåvarande barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområden. I efterhand kan konstateras att dessa insatser inte räckt.

Vid budgetberedning inför år 2019 krävdes en rad effektiviseringar för att få en ekonomi i balans. Nedan visas framtagna beräknade åtgärder som barn- och utbildningsnämnden realiserat under 2019.

Effektiviseringsåtgärd	Konsekvensbeskrivning	2019 (mnkr)
<i>Effektivare verksamhetsplanering</i>	Minskad övertid	0,3
<i>Servicecenter har startats</i>	Arbetsuppgifter flyttas till servicecenter från verksamheten	1,2
<i>Kostutredning genomförs</i>	Optimera antalet kök, minska matsvinn	0,5
<i>Måltidsoptimering</i>	Effektivare styrning av måltider	2,0
<i>Personaldimensionering i förskolan</i>	Barngruppens storlek förändras	1,0
<i>Översyn av små enheter</i>	Optimerad verksamhet, nybyggnation ger större enheter	0,5
<i>Översyn av små enheter i grundskolan</i>	Förbättrad kvalitet på undervisning	3,0
<i>Översyn av särskolan</i>	Anpassning av verksamhet förbättrar kvaliteten	1,0
<i>Översyn Välkomstcentrum</i>	Minskat antal barn kräver anpassad verksamhet	1,0
<i>Fritidsgård Gylle stängs</i>	Nedläggning, ej lagkrav på verksamhet	1,0
<i>Översyn av profilverksamhet</i>	Omstrukturerad ej lagkrav på verksamhet	1,0
<i>Förbättrad rekrytering</i>	Effektivare vikariehantering och kostnadseffektivisering	1,0
<i>Förbättrad arbetsmiljö</i>	Minskad sjukfrånvaro	2,0
<i>Effektivare verksamhetsplanering</i>	Minskad övertid	2,0
Summa		17,5

Tabell 1 Genomförda och beräknade åtgärder som realiserats under 2019 utifrån budgetberedning 2018.

Under hela 2019 har ett intensivt arbete med åtgärder för ekonomi i balans genomförts. Separata åtgärdsplaner togs fram redan i början av året för skolor med större negativa avvikelser och har följts under året. Övergripande åtgärder för ekonomi i balans har utöver ovan nämnda beräknade åtgärder berört anpassning av bemanning, verksamhetsanpassningar, kompetensförsörjning, arbete för att minska sjukfrånvaro, översyn statsbidrag, externa projektmedel och digitaliseringseffektiviseringar. Under 2019 års sammanträden har barn- och utbildningsnämnden informerats om och diskuterat prognos för nämndens verksamheter, avvikelser per enhet samt åtgärder för ekonomi i balans.

Nedan visas ekonomiskt ackumulerat utfall samt av verksamheterna/sektorn redovisad prognos som presenterats för nämnden.

Nämndmånad (rapportmånad)	Utfall ack.	Prognos	Kommentar
<i>Mars (februari)</i>	-29,2 mnkr	0 mnkr	
<i>April (mars)</i>	-41,9 mnkr	0 mnkr	
<i>Maj (april)</i>	-41,9 mnkr	0 mnkr	
<i>Juni (maj)</i>	-53,9 mnkr	0 mnkr	
<i>Juli (juni)</i>	-54,7 mnkr	0 mnkr	Ingen nämnd i juli
<i>Augusti (juli)</i>	-2 mnkr	0 mnkr	
<i>September (augusti)</i>	10,2 mnkr	0 mnkr	
<i>Oktober (september)</i>	-346 tkr	0 mnkr	Uppdrag strategisk plan, 8 uppdrag
<i>November (oktober)</i>	-16,2 mnkr	-3,9 mnkr	Åtterrappport om åtgärdsplaner för enheter med större avvikelser för att komma tillrätta med underskottet.
<i>December (november)</i>	-27,1 mnkr	-6 mnkr	Beslut togs om att göra översyn av prognos- och uppföljningsmodellen för att säkerställa ekonomistyrning och en fungerande styrkedja.

Tabell 2 Ekonomiskt ackumulerat utfall, av verksamheterna och sektorn redovisad prognos som presenterats för nämnden under 2019 samt av nämnden tagna beslut.

Den ekonomistyrningsprocess som genomfördes fram till och med september 2019 pekade på en prognos på 0 mnkr, dvs en ekonomi i balans. Under våren låg underskottet högre men ekonomistyrningen gav indikation på prognos 0 kr till årsskiftet 19/20. Vid tertialbokslut 2 2019 visade nämndens prognoser på en ekonomi i balans. Det kan även ses i tabellen ovan för juli, augusti och september månad vad gäller ackumulerat utfall.

På barn- och utbildningsnämnden 2019-11-13 (§115) redovisades ett prognosticerat underskott på -3,9 mnkr för oktober. Rapport gavs om att åtgärdsplaner finns framtagna för enheter med större negativa avvikelser för att komma tillrätta med det prognosticerade underskottet.

På barn- och utbildningsnämnden 2019-12-11 (§ 125) informerade sektorchef om åtgärder för en budget i balans utifrån det då prognosticerade underskottet på -6 mnkr t o m november månad. Uppdraget var att återrapportera om åtgärdsplaner för enheter med större avvikelser. Resultatet visade att åtgärder finns men att verksamheterna inte vidtagit de nödvändiga åtgärder som krävts vid läsårsstart. Den ekonomiska rapporteringen har visat sig vara bristfällig och otillräcklig. Analysen av detta var att prognos- och uppföljningsprocessen behöver förstärkas och förtydligas i alla led för att tydliggöra ekonomikontorets och chefernas ansvar.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade därför under sammanträdet att:

1. Sektorchef får i uppdrag att göra en översyn av prognos- och uppföljningsprocessen för att säkerställa barn- och utbildningsnämndens ekonomistyrning samt en fungerande styrkedja.
2. Sektorchef gör en första återrapportering till barn- och utbildningsnämnden i januari 2020 och presenterar då förslag till tidplan.

På barn- och utbildningsnämnden 2020-01-22 (§ 3) informerade sektorchef om uppdraget givet av barn- och utbildningsnämnden i december; att göra en översyn av prognos och uppföljningsprocessen för att säkerställa barn- och utbildningsnämndens ekonomistyrning samt en fungerande styrkedja. Arbetet med utdelat uppdrag har inletts genom en nulägesanalys med inledande samtal/intervjuer av berörda chefer och ekonomer. Dessa har fått beskriva sin bild av situationen och även komma med förslag på åtgärder vilket visat att det behöver skapas en gemensam plattform för chefer och ekonomer. Detta tillskapas genom verksamhetsanpassad utbildning om ekonomi och förutsättningar, förbättrad kommunikation i alla led, översyn av de ekonomiska system och verktyg som används samt extra behovsanpassat stöd från ekonomikontoret för att säkerställa rätt förutsättningar.

I bokslutsarbetet uppvisade sedan barn- och utbildningsnämnden ett underskott mot årets budget med -42,8 mnkr. Förskola och pedagogisk omsorg visade underskott på -6,8 mnkr, grundskolan -36,4 mnkr och sektorsgemensamt +0,4 mnkr. Orsaken till att kostnaderna översteg intäkterna är flera. Underskottet beror i huvudsak på personalkostnader och de största orsakerna är följande:

- För *lönestödsanställningar* summeras underskottet till -10,3 mnkr netto. Kostnaden för lönestödsanställningar inom förskolan uppgår till 9,2 mnkr samt inom grundskolan 26,6 mnkr, totalt 35,8 mnkr. Intäkterna från arbetsförmedlingen uppgår till 18,9 mnkr och från arbetsmarknadsenheten kommer 6,6 mnkr.

- *Förskoleklass* visar ett underskott på -13,6 mnkr som beror på att hänsyn inte har tagits till gällande timplan varför resurserna inte blivit korrekt fördelade i budgetarbetet.
- *Personalkostnaderna för elever i behov av särskilt stöd i grundskolan* har ökat jämfört med 2018 och genererar i förhållande till intäktsökningen ett underskott på -9,4 mnkr.

Övriga orsaker till underskottet är *hyreskostnader för grundskolans lokaler* (-2,5 mnkr), *digital utrustning* (-1,8 mnkr) och *friskvård för personal* (-1,4 kr). Tillsammans med personalkostnader fördelat på flera yrkeskategorier och de tre ovan nämnda huvudorsakerna summeras underskottet till -42,8 mnkr.

Resultatet i december visade således på ett underskott på -42,8 miljoner kronor eller 4 % av den tilldelade ramen. Trots månatliga ekonomistyrningar på enhets- och verksamhetsnivå har underskottet ändå inte varit synligt förrän vid årets slut.

Bokslutet presenterades på barn- och utbildningsnämnden 2020-02-21 (§ 14). Sektorchef informerade att arbetet med översyn av prognos- och uppföljningsprocessen påbörjats enligt tidigare beslut. Det görs även en översyn av de ekonomiska systemen och verktygen som används. Det stora underskottet som visade sig för december månad i bokslutet föranleder ett fortsatt och intensifierat arbete med effektiviseringar för en ekonomi i balans 2020. Barn- och utbildningsnämnden fattade beslut om att intensifiera utredning om orsaker till avvikelser från prognosen och varför den upptäcktes så sent. En översyn med extern hjälp initierades genom samarbete med upphandlad revisionsbyrå för att säkerställa att rätt strukturer och arbetssätt för prognos-, uppföljnings- och budgetprocess används. Behovsanpassat extra stöd från ekonomikontoret sätts in till berörda ekonomer och chefer för att säkerställa att de har rätt förutsättningar.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade således följande under sammanträdet;

1. Sektorchef får i uppdrag att anlita upphandlad revisionsbyrå som stöd i översynen av nämndens prognos- och uppföljningsprocess.
2. Sektorchef får i uppdrag att tillsammans med ekonomikontoret säkerställa att rätt strukturer och arbetssätt för prognos-, uppföljnings- och budgetprocess används.
3. Sektorchef får i uppdrag att tillsammans med ekonomikontoret behovsanpassa extra stöd till berörda ekonomer och chefer för att säkerställa att de har rätt förutsättningar.
4. Tidsplan gällande återrapportering kring översynen av prognos- och uppföljningsprocessen godkänns.

Tidsplan för översyn av prognos- och uppföljningsprocessen som också beslutades:

Månad	Aktivitet
Mars	Information om åtgärder för ekonomi i balans Återrapportera om åtgärdsplaner för enheter med större avvikelser Redovisa utformning av uppdrag till anlita revisionsbyrå inkl tidsplan för det uppdraget
April	Redovisning av behovsanpassat extra stöd till berörda ekonomer och chefer Återrapportera om åtgärdsplaner för enheter med större avvikelser
Maj	Delredovisning av strukturer och arbetssätt för prognos-, uppföljnings- och budgetprocessen

	Åtterrapporera om åtgärdsplaner för enheter med större avvikelser
Juni	Redovisning av strukturer och arbetssätt för prognos-, uppföljnings- och budgetprocessen Förslag på fortsatt arbete med åtgärder för ekonomi i balans

På barn- och utbildningsnämnden 2020-03-25 (§26) redovisades följande:

Enligt nämndens beslutade tidsplan för översyn av prognos- och uppföljningsprocessen redovisas utformning av uppdrag till anlita revisionsbyrå. Översynen sker i samarbete med upphandlad revisionsbyrå, KPMG, för att säkerställa att rätt strukturer och arbetssätt för prognos-, uppföljnings- och budgetprocess används. Överenskommelsen mellan bildningssektorn och KPMG inkluderar en nulägesanalys samt förslag på åtgärder och rapporten förväntas redovisas innan sommaren. Nämnden kan i förlängningen behöva hjälp av extern part för att genomföra de åtgärder som KPMG föreslår.

På barn- och utbildningsnämnden 2020-04-28 (§35) redovisades att KPMG kommit igång med översynsarbetet och att intervjuer påbörjades under vecka 17, för att lägga grunden till nulägesanalysen. I väntan på nyrekrytering av sektorekonom har behovsanpassat stöd till berörda ekonomer och chefer satts in i form av extern konsult.

Fortsatt arbete

Med anledning av underskottet 2019 tog barn- och utbildningsnämnden beslut om att KPMG ska genomföra en översyn av barn- och utbildningsnämndens prognos- och uppföljningsprocess. Översynen innehåller intervjuer, analys och förslag till åtgärder. Intervjuer har genomförts med berörda chefer och ekonomer där de har fått beskriva sin bild av situationen. Översynen av barn- och utbildningsnämndens prognos- och uppföljningsprocess ska delges nämnden före sommaren.

En intern översyn av de ekonomiska system och verktyg som används, framtagande av en anpassad skolrapport i Power BI samt upprättande av kalkylregler för att ta fram en mer träffsäker prognos är andra åtgärder som vidtas.

En kartläggning görs för att säkerställa att sektorn har rätt kompetens. Extra behovsanpassat stöd ges till berörda ekonomer och chefer för att säkra att de har rätt förutsättningar. Kommunikationen mellan chefer och ekonomer samt rapporteringen till nämnden behöver utvecklas.

Intensivt arbete med åtgärdsplaner för ekonomi i balans 2020 inom förskolan och grundskolan pågår på alla nivåer i organisationen och nämnden har beslutat om fördjupad redovisning gällande detta. Enheter med större avvikelser följs även extra noga och redovisas vid varje nämndsmöte. Översyn av bemanning och andra verksamhetsanpassningar enligt lagd budget görs och arbetet pågår med dessa. Såväl barn- och utbildningsnämnden som kommunstyrelsen följer prognos och utfall särskilt noggrant under 2020.

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: MONICA LUNDIN

Date: 2020-05-13 11:24:25

BankID refno: 444e7a6a-a871-4294-96ee-736c645092ce

Ordförande: Monica Lundin